

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Mensumaweg 37 te Tolbert

projectnummer: P001337

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Mensumaweg 37 te Tolbert

Datum: 05-10-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is van plan in het kader van een Ruimte voor Ruimte-regeling een aantal schuren aan de Mensumaweg 37 in Tolbert te slopen en ten zuiden van het huidige woonerf een nieuwe woning te bouwen. Om de uitvoerbaarheid van dit plan te toetsen, is een natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is ook om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de inventarisatie op 21 september 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren half bewolkt, circa 18°C, droog en er stond een matige wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied ligt ten noorden van de bebouwde kom van Tolbert. Het plangebied bestaat uit de twee schuren op het erf aan de Mensumaweg 37 en het stuk grasland ten zuiden van het woonerf (zie figuur 1). Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door een sloot en de Mensumaweg en aan de overige zijdes door sloten en graslanden. Tussen het huidige woonerf en de nieuw te realiseren woonkavel ligt ook een sloot en staat een bomenrij. De te slopen schuren bestaan uit een voormalige veestal die is opgetrokken uit betonnen wanden met een golfplaten dak van asbesthoudend materiaal en een kapschuur van hout met een golfplaten dak van asbesthoudend materiaal. Het dak van de veestal is aan de binnenzijde afgewerkt, maar het dak van de kapschuur niet. Hier zitten ook meerdere grote gaten in het dak en de wanden. Langs de veestal staan nog oude (sleuf)silo's. Rondom het plangebied staat opgaande beplanting.

De ontwikkelingen bestaan uit de realisatie van een nieuwe woning ten zuiden van het huidige woonerf (zie figuur 1). Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, worden de schuren gesloopt en de silo's verwijderd. De watergangen blijven behouden, alleen wordt voor de toegankelijkheid van de

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

nieuwe kavel een dam in de sloot langs de Mensumaweg geplaatst. Voor deze natuurtoets gaan wij ervan uit dat de opgaande beplanting rondom de schuren wordt gekapt. Verder wordt voor deze ontwikkeling grond vergraven en overige vegetatie verwijderd.

Figuur 1. Kaart met het onderzochte gebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Foto's 1 tot en met 8. Impressie van het plangebied met de te slopen bebouwing en silo's op 21 september 2022.

Foto's 9 tot en met 12. Impressie van het plangebied met de locatie voor het nieuwe woonerf op 21 september 2022.

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wet natuurbescherming (Wnb) is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikel 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikel 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in artikel 3.10, eerste lid Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna² (© NDFF) op 28 september 2022 blijkt dat in de omgeving van het plangebied (0-1 km) verschillende beschermde diersoorten bekend zijn. Het gaat om vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en amfibieën. Hieronder worden per soortengroep de relevante soorten benoemd.

Tijdens het veldbezoek is een aantal algemene planten- en grassoorten waargenomen. De vegetatie in het grasland bestond voornamelijk uit een aantal algemene gras- en kruidensoorten, zoals paardenbloem, Engels raaigras, klein kruiskruid, smalle weegbree en akkerdistel. De slootkanten zijn voornamelijk met algemene grassoorten begroeid. In de sloot aan de oostzijde van het plangebied is grotendeels riet waargenomen. Deze soorten duiden op voedselrijke omstandigheden. De opgaande beplanting aan de noordzijde van het plangebied bestaat uit esdoorn, beuk en meidoorn.

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten bekend (NDFF). Beschermde plantensoorten zijn gezien de voedselrijkdom en de terreingesteldheid ook niet in het plangebied te verwachten.

Er is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bekend uit de directe omgeving van het plangebied, waaronder buizerd, ransuil en boomvalk (NDFF). In de bomen zijn geen nesten aangetroffen die geschikt kunnen zijn voor roofvogels of uilen met jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen op het erf gezien of gehoord. In de kapschuur zijn geen besloten ruimtes aanwezig, waarin vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus of gierzwaluw, een nest kunnen maken. Eventuele ruimtes onder het dak van de veestal zullen door de aanwezigheid van isolatie onder de golfplaten snel opwarmen. Hierdoor zijn geen geschikte ruimtes voor vogels met jaarrond beschermde vogels aanwezig om een nest te maken. Verder zijn in beide schuren ook geen sporen van uilen, zoals braakballen of krijtsporen, waargenomen die duiden op een roestplaats.

Het plangebied, en met name het grasland, is marginaal geschikt als foerageergebied van een aantal soorten roofvogels met jaarrond beschermde nesten, zoals sperwer en buizerd.

Weidevogels als kievit en tureluur zijn vogelsoorten die op graslanden broeden. Deze worden door hun (grote) verstoringgevoeligheid, de nabijheid van bebouwing en de activiteit op het woonerf, niet broedend in het plangebied verwacht. In de sloten rondom het plangebied kan wel een aantal algemeen voorkomende broedvogels broeden, zoals wilde eend en meerkoet. De nesten van deze algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

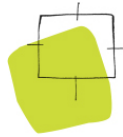
Een aantal vleermuissoorten, waaronder gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger, is in de omgeving van het plangebied waargenomen (NDFF). Het plangebied biedt geen geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen door het ontbreken van bebouwing met besloten ruimtes met een geschikt microklimaat. Openingen in het dak van de veestal zitten op maximaal 2 m hoogte. Verder zijn geen geschikte aanvliegroutes aanwezig. Eventuele ruimtes onder het dak van de veestal warmen te snel op en koelen te snel af. In de kapschuur zijn ook geen sporen van de aanwezigheid van gewone grootoorvleermuis, zoals afgebeten vlindervleugels, waargenomen. De bomen in het plangebied hebben ook geen holtes en/of scheuren die geschikt zijn als vleermuis-verblijfplaats.

Het plangebied vormt mogelijk wel een klein onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen die in open gebieden kunnen foerageren, zoals rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Mogelijke vliegroutes zijn niet aanwezig door het ontbreken van aaneengesloten rijen opgaande beplanting of brede watergangen.

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdier-soorten, zoals veldmuis en huisspitsmuis (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming. Binnen een straal van 2 km rond het plangebied is de niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoort steenmarter bekend (NDFF). In het plangebied zijn geen gebouwen met geschikte besloten ruimtes of houtstapels aanwezig waarin verblijfplaatsen voor steenmarter of andere marterachtigen kunnen zitten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen sporen, zoals latrines en prooi-resten, waargenomen. Het plangebied vormt mogelijk wel een klein onderdeel van het foerageergebied van steenmarter.

Het grasland ligt geïsoleerd tussen sloten, een weg en het woonerf. Hierdoor wordt haas niet in het plangebied verwacht. Haas is wel te verwachten in het grotere en makkelijk toegankelijke agrarische gebied rondom het plangebied. Aanwezigheid van andere niet-vrijgestelde zoogdiersoorten kan op basis van het ontbreken van geschikt leefgebied en/of waarnemingen uit de omgeving worden uitgesloten.

Er zijn waarnemingen van enkele algemene amfibiesoorten bekend vanuit de directe omgeving van het plangebied, zoals bastaardkikker en gewone pad (NDFF). Deze algemene soorten kunnen zich voortplanten in de watergangen in en rondom het plangebied. Daarnaast kunnen deze soorten de groene randen van het plangebied, zoals de oevers, als landbiotoop gebruiken. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de niet-vrijgestelde amfibiesoorten poelkikker en heikikker (NDFF). Deze soorten komen voor in ongeschaduwde en vaak ondiepe wateren. Heikikker wordt vrijwel nooit waargenomen in intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing. Door het ontbreken van

geschikt voortplantingswater en leefgebied zijn poelkikker en heikikker niet in het plangebied te verwachten. Andere beschermde amfibiesoorten zijn gezien de inrichting van het terrein en/of het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving niet in het plangebied te verwachten.

Waarnemingen van beschermde soorten uit de soortengroepen vissen, ongewervelden en reptielen zijn niet bekend vanuit de omgeving van het plangebied (NDFF). Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop zijn deze ook niet in het plangebied te verwachten.

TOETSING

Als gevolg van de plannen gaan geen vleermuisverblijfplaatsen, jaarrond beschermde nesten van vogels of leefgebied en verblijfplaatsen van andere beschermde soorten verloren.

Weidevogels worden niet broedend in het plangebied verwacht. Negatieve effecten op weidevogels als gevolg van de plannen kunnen dan ook worden uitgesloten.

Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied mogelijk minder geschikt als foerageergebied voor sperwer en buizerd. Het plangebied vormt echter hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied van deze soorten en bovendien is in de directe omgeving in ruime mate alternatief en deels ook hoogwaardiger foerageergebied voor deze soorten aanwezig. Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treden dan ook niet op.

Voor de overige vogelsoorten, zonder jaarrond beschermd nest, geldt dat indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan worden voorkomen door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor vleermuizen die in open en bebouwde gebieden foerageren. Het plangebied zal naar verwachting niet volledig ongeschikt worden als foerageergebied voor eventueel te verwachten vleermuissoorten. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen, als gevolg van de werkzaamheden, treden niet op. Het plangebied is door het intensieve gebruik en het grotendeels ontbreken van dekking hooguit marginaal geschikt als foerageergebied van steenmarter en bovendien is in de omgeving ruim voldoende alternatief foerageergebied van een hogere kwaliteit aanwezig. Verder zijn geen rijen

opgaande beplanting of brede watergangen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor vleermuizen. Negatieve effecten ten aanzien van vliegroutes kunnen dus worden uitgesloten.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibie- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wet natuurbescherming en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de bescherming van Natura 2000-gebieden, geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale omgevingsvisie (NOVI). De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor de provincie Groningen uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsvisie 2021 en de Omgevingsverordening provincie Groningen 2021. Van belang is dat de provincie geen externe werking kent voor het NNN.

NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt verder buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en weidevogel- en akkervogelleefgebieden.

INVENTARISATIE

Beschermde gebieden in het kader van de Wnb liggen op ruime afstand van het plangebied. Het meest nabijgelegen beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied dat op circa 4,4 km ten zuidoosten van het plangebied ligt. Het meest nabijgelegen NNN-gebied grenst aan de noordzijde van het woonerf. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als 'Natuur buiten het NNN' betreft een gebied met bos dat circa 2,3 km ten zuiden van het plangebied ligt. Het dichtstbijzijnde weidevogelleefgebied ligt 350 m ten noorden van het plangebied.

TOETSING

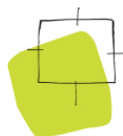
Het plangebied ligt op relatief ruime afstand van het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten mogelijk door externe werking. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht. Als gevolg van de plannen wordt de huidige agrarische bebouwing gesloopt en wordt een enkele woning gebouwd. Hierdoor zijn in de toekomstige situatie niet meer verkeersbewegingen te verwachten. Daarnaast ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitattypen op circa 12 km afstand (Bakkeveense Duinen). Daarom wordt geen stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase verwacht.

Gezien de aard van de plannen en afstand tot het NNN, natuur buiten het NNN, weidevogelleefgebied, zijn geen negatieve effecten op dergelijke gebieden te verwachten.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom. In het plangebied zijn geen beschermde houtopstanden aanwezig. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Groningen is niet nodig.

Conclusie

Voor dit plan is op 21 september 2022 een veldbezoek gedaan en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Op basis van het veldbezoek en de verspreidingsgegevens is een voldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied verkregen om de toetsing aan de Wet natuurbescherming op te baseren.

Nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

Wel moet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken, om te voorkomen dat vogels gaan broeden. Hierbij bestaat echter het risico dat er alsnog vogels tot broeden komen, bijvoorbeeld als werkzaamheden onverwachts enkele dagen worden onderbroken. In dat geval kan het zijn dat de werkzaamheden (gedeeltelijk) moeten worden stilgelegd.

Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Als gevolg van de plannen wordt geen stikstofdepositie van meer dan 0,00 mol N/ha/jaar in Natura 2000-gebieden verwacht. Een nadere analyse in het kader van de gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Het plan is daarnaast op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Omgevingsverordening Provincie Groningen en het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming.